

*Kvalitativní výzkum a jeho techniky I***Techniky založené na rozhovoru a jejich využití v gender studies**

K vypracování jednoho z úkolů jsem si vybrala téma, které mi je z více hledisek nejbližší. Kromě genderových studií studuji také žurnalistiku, která je v podstatě založena na lidské interakci ve formě rozhovoru. Bez dialogu s jiným člověkem není správný novinář schopen sestavit smyslplnou zprávu. A z poznatků, které jsem získala z četby, mám stejný pocit i u výzkumnické práce při získávání dat.

K lepší orientaci v tématu výzkumnické práce pomocí interview jsem si vybrala jako první knihu ke čtení příručku Davida Silvermana. Prvotní orientace v textu není příliš jasná, prvních pár řádků musí člověk „hledat“ způsob, jak se v textu vyznat. Silverman zvolil netradiční způsob, jak interview představit čtenáři a to tak, že vybral několik prací svých doktorantů z katedry, jejich návrhy k výzkumu, ve kterém bude stěžejní výzkumnickou metodou právě interview. Zajímavé na tomto způsobu vysvětlování výzkumné metody interview je fakt, že Silverman u každého svého studenta uvedl obor, který studuje. Což je vzhledem k tématům výzkumů poměrně zajímavý fakt. Tak například studentka sociologie Monica chce pomocí interview získat data k tématu „Narácie pozostalých příbuzných“. Na první pohled poutavé téma, pro studentku sociologie bych ovšem očekávala výběr trošku jiného tématu. Na druhou stranu velmi podobné téma si vybrala jiná studentka jménem Katarina, kterážto studuje /či spíše studovala/ psychologii. Téma zabývající trýznivou bolestí a spíše duševních pochodů mi právě lépe sedí ke studentce psychologie, než-li sociologie. Nicméně jsem pochopila, že krása metody interview je v tom, že se neomezuje na jeden obor, ale skutečně se dá užít pro jakékoli účely.

Sám Silverman v závěru podkapitoly věnované interview rozebírá, na kolik jsou data získaná z interview relevantní pro použití ve vědeckém výzkumu. Asi nejdůležitější poznámkou k tomu nepřilíš dlouhému zamyšlení je dodatek, že ať to vezmeme jakkoli, je třeba si svoji pozici zdůvodnit a obhájit (Silverman, 2005:48). Nevím, na kolik bych tento výklad týkající se způsobu tvoření interview brala jako skutečně příručkovitý či snad jako návod. Pro rychlou orientaci v jedné z výzkumnických metod to bylo dostačující, avšak pro získání většího objemu informací o tom jak správně dělat interview a jak nakládat se získanými daty lépe poslouží kniha Miloslava Dismana „*Jak se vyrábí sociologická znalost*“.

Kvalitativní výzkumník:
*Mnoho lidí je dnes znuděno svou
 prací a jsou...*
 Kvantitativní výzkumník
 (přerušuje):
*Jací lidé, kolik jich je, jak dlouho
 mají takové pocity, odkud jsou...*
 Kvalitativní výzkumník:
Zapomeň na to...

John Van Mahnen (Patton 1980)

Nemohla jsem si toho malého „výzkumnického“ vtípku nevšimnout a nechat jej ležet ladem. Při prvním zběžném kontaktu s Dismanovou knihou mě napadlo jediné spojení: populárně naučná kniha. Čte se velice dobře, Dr. Watson často přesně vystihne otázky, které si člověk v duchu klade po přečtení několika odstavců. Co se týče populárně naučné metody vysvětlující interview, Disman zvolil jiný způsob výkladu než Silverman a řekněme, že alespoň pro mne to bylo čitelnější. U Silvermana jsem se nebyla schopna dočíst, k jakému výzkumu je interview vhodnější. Disman se jednoznačně kloní k tomu, že nejlépe interview poslouží účelům kvalitativního výzkumu.

„Cílem kvalitativního výzkumu je vytváření nových hypotéz, nového porozumění, vytváření teorie“
 (Disman, 2002: 286)

Z této citace je zřejmé také Dismanova úvaha, proč je ke kvalitativnímu výzkumu vhodné užívat interview. Proto, abychom měli možnost získat nové porozumění, se musíme s něčím novým setkat. S tím se setkáme v sociální interakci, v průběhu dialogu, nesčetněkrát. Díky myšlenkám druhých si sami pak klademe otázky, které nám pomáhají poznat určité téma z více úhlů pohledu. V případě metodologie, kdy výzkumník získává data prostřednictvím interview, může v průběhu výzkumu přijít na jiná než očekávaná data, které do výzkumu mohou přinést zcela jiné světlo, obohatit jej či naopak zcela zhatit (to v případě, že zcela vyvrátí původní hypotézu, i když i to je svým způsobem obohacení). Zde je vidět asi největší rozdíl oproti kvantitativní metodě, při které když získáme informaci – data, které přímo nesouvisejí či nepotvrzují původní výzkumnickou hypotézu, zkrátka je nepoužijeme.

Disman se dále věnuje sestavením jakéhosi návodu, jak postupovat při tvorbě kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Kromě praktických rad uvádí i příklady (mě osobně zaujalo zkoumání běžné komunikace v podání Garfinkelových studentů).

Ústředním tématem této práce je provázání metody interview s genderovou tematikou. Poměrně nedávno jsem absolvovala blokovou výuku kurzu Gender a média. Došlo na spojení dvou mne nejbližších oborů přímo v praxi a dostalo se mimo jiné i na statistiky a výzkumníky.

Při zkoumání mediálních obsahů dochází často k výzkumným činnostem, které s genderem souvisejí. Ať už je to zkoumání, co je sémiotickým významem audiovizuální reklamy či prastará otázka, proč v tisku dochází k symbolické anihilaci. Často při zkoumání docházíme k osobním závěrům, co z nich lze vyčíst, avšak to jsou závěry osobní. Jsou to hypotézy, které by měly být nějak ověřeny. Na základě

interview, kdy pokládáme otázky směřující k nějaké reklamě (momentálně mě napadá například tato [reklama](#)) a získáváme data, jak si kdo danou reklamu vykládá.

Metoda interview se mi pro výzkum v této oblasti zdá velmi vhodná. Pro výzkum čtení genderu v mediálních obsazích je interview velmi vhodná metoda, protože na základě otázek a následné diskuze lze získat hodně poznatků.

Nedovedu si představit jinou možnou metodu, ze které by bylo možné zjistit, proč ženy čtou harlekýny. Jinak než pokládáním otázek dotyčné skupině žen by to asi nešlo.

Použitá literatura:

Disman, M. 1993. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum.

, D. (2005): *Ako robiť kvalitatívny výskum. Praktická príručka*. Bratislava: Ikar.